

אזיל בארְחא, וְרִישִׁיה עָטִיף בעוד שהיו הולכים ראו אדם אחד שמהלך גם הוא בדרך וראשו עטוף, קָרִיבו גִבִּיה, וְהוּה רְחִישׁ (דף רס"ח ע"ב) בְּשִׁפּוֹתֶיהָ, וְלֹא אָתִיב לוֹן מְרִי התקרבו אליו לדבר עימו וראו שהוא מרחש בשפתיו איזה דבר ולא השיב להם כלום. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְדַאי הָאִי אִמְלֵךְ בְּמֵאֲרִיהּ ודאי זה האדם כעת נמלך בקונו ומתפלל תפילת הדרך. יְתִיב רַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אָחָא וְעָלוּ צְלוֹתָא ישבו רבי אלעזר ורבי אחא והתפללו תפילתם, וְהָהוּא גִבְרָא קָאִים בְּקִיּוּמִיהָ בְּאֲתָר אַחְרָא ואותו אדם עמד לבדו במקום אחר כנגדם. בְּתָר דְּסִיּוּמוּ צְלוֹתָא, אִזְלוּ בְּאֲרְחָא, וְהָהוּא גִבְרָא אֲשֶׁתְּמִיט מְנִייהו אחרי שסיימו תפילתם הלכו לדרכם ואותו אדם השתמט מהם ולא התחבר עימם בדרך. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הָאִי גִבְרָא, או טַפְּשָׁא הוּא, או אֲרַחֵי לָא מִתִּישְׁרֵן אמר רבי אלעזר זה האדם או שהוא טיפש ואין לו שכל להתקרב וליהנות מאורם של חכמים, או שדרכיו אינם מתוקנות ואינו רוצה לשמוע דברי תורה. אָמַר, נִתְעַסַּק בְּאוֹרֵייתָא, דִּהָא שְׁעֵתָא הִיא נעסוק בתורה כי השעה צריכה לכך לקיים ובלכתך בדרך.

העוסקים בתורה זוכים להארת המלכות

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (משלי ג) כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ וְכַסִּילִים יִמְרִים קָלוּן. כָּבוֹד חֲכָמִים יִנְחָלוּ, וְכַאֲיִן אֵינּוֹן דְּמִתְעַסְקִי בְּאוֹרֵייתָא אשרי אותם שעוסקים בתורה. עַד לָא

הלימוד היומני

לעי"נ ר' יוסף ב"ר שמחה בונים זצ"ל

פֶּתַח מַלְאָה, קָרִיב הֵהוּא בַר נֶשׁ גַּבְיִיָּהוּ עֵדִין לֹא הִסְפִּיק רַבִּי אֲלֵעֶזֶר
 לַפְתּוּחַ בְּפִירוּשׁ הַפְּסוּק הַתְּקַרֵּב אֲלֵיהֶם אוֹתוֹ אָדָם. אָמַר רַבִּי אֲלֵעֶזֶר, לֵית
 לָן לְמַפְסַק מְלִי דְאוּרֵייתָא אֵין לַנו רְשׁוּת לְהַפְסִיק מִדְּבַרֵּי תוֹרָה לְדַבְּרֵי
 עֵימּוֹ, דְּכָל מָאן דְּאִשְׁתְּדַל בְּאוּרֵייתָא, זָכִי לְמִירַת יְרוּתָא
 דְּאַחֲסָנָא דְלְעִילָא בִּיקְרָא דְמִלְכָא עֲלָאָה קְדִישָׁא שְׂכַל מִי
 שְׁעוּסַק בְּתוֹרָה הַקְּדוּשָׁה זוּכָה לִירֵשׁ יְרוּשָׁה לְמַעְלָה בְּעוֹלָם הַנְּשֻׁמוֹת בְּכַבּוּד הַשְּׂכִינָה הַקְּדוּשָׁה
 וְהֵינּוּ הָאֵרֶת הַמְּלָכוֹת, וְזָכִי לְמִירַת יְרוּתָא דְאַחֲסָנָא בְּהָאֵי
 עֲלָמָא וְזוּכָה לִירֵשׁ יְרוּשָׁה וְנַחְלָה בּוֹזֵה הָעוֹלָם, וְיִמְאֵי אֵיהּוּ וּמְהֵי נַחְלָה זֵו.
 הֵהוּא דְאַקְרִי כְבוֹד יְהוָה הַמְּלָכוֹת הִיא כְבוֹד ז"א הַנְּקָא ה' וְהֵינּוּ שְׁבַע עוֹדוֹ
 בְּחַיִּים זוּכָה לְהַשְׂרָאֵת הַשְּׂכִינָה עֲלֵיו, דְּלֹא פָּסַק מְנַיִיהוּ לְעֲלָמָא וְאֵין
 הַהָאֵרָה זֵו פּוֹסַקֵת מִמְּנֵו לְעוֹלָם. הֵרָא הוּא דְכְּתִיב זֵהוּ שְׂכַתוֹב, כְּבוֹד
 חֲכָמִים יִנְחָלוּ, הֵהוּא דְאַקְרִי כְבוֹד יְהוָה הִיא הָאֵרֶת הַמְּלָכוֹת
 הַנְּקֵרָאֵת כְּבוֹד ה'.

הַכְּסִיל הַהוֹלֵךְ בְּחוּשֶׁךְ וְלֹא עוֹסֵק בְּתוֹרָה הוּא מוֹרִים אֶת הַמְּקַטְרֵג לְמַעְלָה שִׁיקְטְרֵג
 עֲלֵיו וְיִגְלָה אֶת קְלוֹנּוֹ וְהוּא עוֹלָה וּמְקַטְרֵג עֲלֵיו

וּכְסִילִים מוֹרִים קְלוֹן, מְאֵי הוּא מְהוּ קְלוֹן שְׁלֵהֶם. תָּא תְּזִי בֵּא
 וְרָאָה, כִּד בַר נֶשׁ אֶזְל בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל קָמִי קְדִישָׁא
 בְּרִיךְ הוּא, וְאִשְׁתְּדַל בְּאוּרֵייתָא כִּאֲשֶׁר אָדָם הוֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי
 הַקַּב"ה וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה, הָא הֵהוּא כְבוֹד יְהוָה יְרִית לְגַרְמִיָּה אִז הוּא
 יוֹרֵשׁ לְעַצְמוֹ הָאֵרֶת הַמְּלָכוֹת הַנְּקֵרָאֵת כְּבוֹד ה', וְכִמְהָ אֲפַטְרוּפְסִין

הַלִּימוּד הַיּוֹמִי

לְעֵינֵי ר' יוֹסֵף ב"ר שְׂמַחָה בּוֹנִים זְעִל

סניגורין אשתפּחו לְעֵילָא עֲלִיָּה דְּבַר נֶשׁ וכמה אפוטרופוסים
 סניגורים המליצים יושר נמצאים למעלה על האדם הזה, וּבְלָהוּ אוֹלְפִין עֲלִיָּה
 וְכוּ קַמִּי מְלָבָא קְדִישָׁא וכולם מלמדים עליו זכות לפני השי"ת, וְאִי בַר
 נֶשׁ לָא אֲשֶׁתְּדַל בְּאוֹרֵייתָא, וְלָא אֶזְל בְּאַרְחָא דְּמֵאֲרִיָּה
 ואם האדם ח"ו לא עוסק בתורה ולא הולך בדרכי התורה כמו שצינו השי"ת, הוּא
 עָבִיד קְטִיגוֹרָא עֲלִיָּה הוא בורא קטיגור שיקטרג עליו. וְהָהוּא
 קְטִיגוֹרָא שְׂאֵט בְּאוֹרָא (וְאֶזְל לִיה), וְלָא סָלִיק לְעֵילָא,
 דְּלָמָא יְתוּב אָדָם מְחֻבְּוֵי ואותו הקטגור שט באויר ואינו עולה מיד למעלה
 כִּי מִמַּתִּין שְׂמַא יֵשׁוּב אָדָם מִחֻטְּאִיו. כִּיּוֹן דְּחָמֵי דְּבַר נֶשׁ לָא תָּב, וְלָא
 בְּעֵי לָא אֲשֶׁתְּדַלָּא בְּאוֹרֵייתָא כִּיּוֹן שְׂהוּא רואה שהאדם לא שב בתשובה
 וְאִינוּ רוצה לעסוק בתורה, כִּדִּין הוּא סָלִיק לְעֵילָא, וְאוֹלִיף עֲלִיָּה
 חוֹבָא אז הוא עולה למעלה ומלמד עליו חובה. הֵדָּא הוּא דְּכֻתִּיב זֶה
 שְׂכַתוּב, וְכִסִּילִים מֵרִים קְלוֹן, וְסָלִיק לְעֵילָא וְעָבִיד
 קְטֵרוֹנָא כִּי הִכְסִיל הַהוּלָךְ בְּחוּשָׁךְ וְלָא עוֹסֵק בְּתוֹרָה הוּא מֵרִים אֵת הַמְקַטְרֵג לְמַעְלָה
 שיקטרג עליו ויגלה את קלונו והוא עולה ומקטרג עליו.

נאמר בפסוק משפחת מצרים לפי שהיא ניוזנת מהנילוס

פְּתַח וְאָמַר עוד פתח רבי אלעזר לפרש מה שכתוב, (זכריה יד) וְאִם
 מְשַׁפְּחַת מְצָרִים לָא תַעְלָה וְלָא בָּאָה וְלָא עֲלִיָּהֶם
 תִּהְיֶה הַמִּגְפָּה וְגו'. מֵאִי שְׁנָא מְצָרִים הָבָא, מְכָל שְׂאֵר

הלימוד היומני

לע"נ ר' יוסף ב"ר שמחה בונים זצ"ל

עֲמִין ויש לשאול למה הזכיר הכתוב את מצרים במיוחד יותר מכל שאר האומות,
 דָּהָא לְכַלְהוּ בְּתִיב והרי לכולם כתוב והיה אשר לא יעלה מאת משפחות הארץ
 אל ירושלים להשתחות למלך ה' צבאות (שם) וְלֹא עָלִיָּהֶם יְהִי הַגָּשֶׁם,
 וְהָכָא לָא ואילו כאן לענין שתהיה מגיפה לא נאמר לכולם כי אם למצרים. אֵלֵא
 הָא אוֹקְמוּהָ חֲבֵרֵיִיא כבר ביארו החברים, דָּהָא אֶרְעָא דְּמַצְרַיִם
 לָא אֶצְטְרִיךְ לְמַטְרָא שהרי ארץ מצרים אינה צריכה למי גשמים כי היא
 שותה מהנילוס, וְעַל דָּא לָאוּ הִיא בְּכַלְלָא דְּאִינוּן דְּבַעַן מַטְרָא
 ועל כן אין היא בכלל הצריכים את הגשם, אֲבָל אִינוּן, דִּינָא אֶחָרָא
 אֶסְתַּלַּק עֲלֵיהוּ ולכן עליהם אמר שעל שאר האומות לא יהיה להם גשם אבל
 מצרים שאינה צריכה גשם אם לא תעלה עונש אחר יהיה עליהם שתבא עליהם המגיפה,
 וְשִׁפִּיר קְאָמְרוּ ויפה ביארו החברים.

המונע את התורה מהארץ מונע טוב מכל העולם

תָּא חֲזִי, בְּתִיב בא וראה מה שכתוב (דברים יא) כִּי הָאָרֶץ אֲשֶׁר
 אָתָּה בָּא שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ לֹא כְּאָרֶץ מַצְרַיִם הִיא
 אֲשֶׁר יֵצְאֶתֶם מִשָּׁם וְגו'. דָּהָא נִהְרָא סְלִיק, מִנִּיָּה
 מִשְׁתַּקֵּיִיא אֶרְעָא שהרי בארץ מצרים היה הנהר עולה וממנו היו משקים את
 האדמה, אֲבָל הָכָא לְמַטְרַּ הַשָּׁמַיִם תִּשְׁתָּהּ מַיִם אבל כאן בארץ
 ישראל הארץ שותה מים ממטר השמים, דָּהָא אֶרְעָא קְדִישָׁא מִן שְׁמַיִיא
 אֶתֶּשְׁקִיִיא תְּדִיר כי הארץ הקדושה מהשמים שותה תמיד. וְכֹד יִשְׂרָאֵל

הלימוד היומני

לעיני ר' יוסף ב"ר שמחה בונים זצ"ל